

SAKRAMENDID - JUMALA LIGIOLU NÄHTAVAD MÄRGID

Kristlaseks saadakse *ristimise sakramendi* läbi. See tähendab, et inimene ei tee ennast ise kristlaseks (ennast näiteks meeldivuse pinnal kristlaseks pidades), vaid seda teeb Jumal kindla tegevuse kaudu. *Sakramendi* all mõistetakse Kristuse poolt seatud välist märki, mis avaldab ja põhjustab inimese pühitsust. Pühitsus lähtub Kristuselt Kiriku kaudu.

Traditsiooniliselt kõneldakse seitsmest sakramendist: *ristimine, kinnitamine (konfirmatsioon), pühim altarisakrament (armulaud), meelearandus (piht), haigete salvimine, vaimulikuks pühitsemine (ordinatsioon), abielu*. Eriliselt tõusevad nende hulgas esile kolm: ***ristimine, meelearandus ja armulaud***.

Ristimine on esimene sakrament, sest enne ristimist ei saa ühtegi teist sakramenti kehtivalt vastu võtta. Erandiks on "*soovristimine*" - kui keegi täielikult kahetseb, soovides täita Jumala käske ja lasta ennast ristida, kuid pole kedagi, kes teda ristiks; samuti "*vereristimine*" - märtrisurm Kristuse pärast.

Igapäevases elus osutavad inimesed *nähtavate märkide* ja kuuldavate sõnade kaudu üksteisele armastust ja austust. Need *nähtavad märgid* omakorda kinnitavad ja süvendavad seda, mida nad osutavad - kiindumust ja armastust. Elukogemustest teame, et mõistmise ja hea tahte *märk* võib lahendada lootusetuna tunduva olukorra, ja ligimeseamastuse *märk* võib olla kestva sõpruse algus. Üksainus heatahtlik naeratus võib särada panna kogu päeva ja rohkemgi. Vaja on nii vähe, kuid see olgu tõeline, reaalne, tegelikkuses *nähtav*. Inimene elab ihus, ilmutab ennast väliselt nähtavalt, ja me võtame teise inimese vastu või hülgame ta *välise märkide* ja nende kaudu saadud muljete alusel.

Ka suhtes Jumalaga on vaja *väliseid märke*. Kristus tarvitas pühal Öhtusöömaajal igapäevases elus vajalikke elemente - leiba ja veini -, et näidata: Ta annab iseennast inimese eest ja inimene elab üksnes Tema läbi. Samamoodi viitab vesi ristimisel inimese puhastamisele pattudest. Need *nähtavad märgid* pole aga mitte ainult sisemiste olukordade ja jõudude *sümboliteks*, vaid kannavad endas pühitsusväge, teostavad inimese puhastamist ja pühitsemist. Nad liidavad inimese Jumalaga - Jumal tuleb meie igapäevasesse ellu ja kingib ennast meile tegelikkuses. ***Sakrament on Kristuse poolt seatud nähtav märk, mis annab meile pühakstegevat ja aitavat armu.***

Sakrament tähendab "*püha asja*", "*saladust*". Alates 12. sajandist on seda sõna tarvitatud kõigi seitsme ülalnimetatud talituse kohta.

Saladusena jääb sakrament alati lõpuni seletamatuks, ta on *müsteerium*. Inimesed küsivad: "*Kas Jumal saab oma tegevuses olla seotud mingite välise märkidega? Kas see pole nõidus, maagia või ebausk?*"

Sakramendi puhul on tegemist kahe poolega: objektiivselt mõjuv ja inimesest sõltumatu jumalik jõud, mis tegutseb koos inimese vaba tahtega. Sakramendi kvaliteet ei sõltu seda andva preestri isikust. Sakramendid seadis Kristus ja Tema andis selle väe apostlitele, oma Kirikule. Mitte Kirik ei seadnud sakramente. Jumalat ega Tema väge ei saa omada, piirata ega siduda, Teda ei saa valitseda. Jumal tegutseb sakramentide läbi, sakramenti andes ja vastu võttes ei dikteeri inimene Jumalale oma tahet, vaid ta tahe peab ühtima Jumala omaga, ta peab soovima Jumala tahte teostumist enda juures.

Kui sakramente jagatakse Kirikus väliselt nähtavalt, mõjub Kristus ise inimestes. Kiriku kaudu Ta ise ristib, õpetab, juhatab, päästab, seob, ohverdab. Seepärast ei ole sakramendi mõju sõltuv selle jagaja isiklikust väärikusest. Kristus on see, kes annab patud andeks Kirikus selleks seatud ameti läbi.

Ehkki sakrament mõjub objektiivselt, on ta mõju seda suurem, mida suurema usuga ja omapoolse sooviga ta vastu võetakse. Just väikeste laste ristimisel, kes ise veel millestki aru ei saa, näeme nii sakramendi *objektiivset* kui *subjektiivset* toimet: ristitud laps saab osa Jumala kaitsest ja Kristuses teostunud lunastusest; kui sellele lisandub veel kristlik kasvatus ja mõistuse kasutamise võimele jõudmisel teadlikkus ning vaba tahe, toimub inimese üha täielikum pühitsemine, kasvamine täisealiseks "*Kristuse mõõtu mööda*".

See, et Jumal on ennast meile andnud sakramentide *nähtavate märkide* läbi, kohustab eelkõige meid: meil tuleb Jumal vastu võtta nii, nagu *Tema* on määranud, mitte nii, nagu *meile* meeldiks. Usk väljendub kuulekuses Jumalale, kuulekus väljendub tegudes, mitte lõpututes lobisemistes ja iseenesest rääkimistes, toimugu see või mõne palvemaja kõnepuldist.

Kirikut on palju süüdistatud nn. välise sära ja hiilguse pärast, väliste kommete pärast. See on asjatundmatus, sest väline on märk sisemisest. Kirikus peab valitsema vastavus, kooskõla ja ühtsus välise märgi, liturgilise ilu ja seespärase vaimsuse vahel. Väline ilu Kirikus on loomulikult välja kasvanud sisemisest, on seespärase väljendus. Ei ole olemas niisugust sisemist ilu, mis ei hakkaks paistma ka välises – kogu olekus, ilmes, hoiakus. Kiriku liturgia on sisemise tõe peegeldus, seepärast peabki ta olema kaunis ja mitmekesine. Liturgia sünnib vaimsusest ja välispärase ilu annab seda edasi. Kuna me koosneme ihust ja hingest, vajame *nähtavaid märke* sisemise meelelaadi ilmutamiseks. Maailma rahvastel on palju erinevaid tervituskombeid, kuid ei ole niisugust, et tuttavad üksteisest välja ei teeks ("*vaimus tervitamine*"). Alati kasutatakse mingit *välist märki*. Kogu me elu koosneb *väliselt nähtavatest märkidest*. Kristus on Jumala *nähtav märk* meile, ja läbi aegade on *Tema* Kirik *nähtav märk* Jumala Poja jätkuvast viibimisest meie juures. Sisemised ja välised asjad pole vastuolus ega eraldi, vaid moodustavad ühe terviku.

Kolmest sakramendist – *ristimisest, meelegaandmisest ja armulauast* – teame üksikasjaliselt, kuidas Kristus need seadis. Uues Testamendis nimetatakse ka *abielu, haigete salvimist, kinnitamist ja vaimulikuks pühitsemist*, kuid ei ole toodud otseseid seadmissõnu. Apostlid täitsid aga täpselt kõike, mida Kristus tahtis ja oli oma Kirikus seadnud. Nad teadsid algusest peale, et ka *kinnitamises ja vaimulikuks pühitsemises* antakse edasi Püha Vaimu.

Kõik sakramendid *teenivad* inimest, täidavad oma osa inimese pühitsemisel ristimisest salvimiseni. Võime loota sakramentide jõule, neil on inimesele hämmastav mõju. Nende kaudu tegutseb Jumala arm. Nende mõjul muutetakse oma eluviise, terve hakkab aitama haigeid, haiged taluvad kannatusi kui Jumala kaitse all, riigimehed muutuvad leplikuks ja püüdlevad rahu, jäetakse muretu ja kindlustatud elu ning minnakse mõnele mahajäänud maale lihtsalt osutama inimlikku abi kannatajatele, mis ongi õige misjonitöö. Selles kõiges tegutseb ja mõjub Jumala arm. Jumala arm ilmutab ennast kõige tugevamalt sakramentides, kuid pole seotud ainult nendega. Jumalal on inimese juurde palju teid. Inimene, kes midagi ei tea Jumala armust ega sakramentidest, võib samuti kogeda Jumala armu, nii siis, kui ta seda tõepoolest ausalt otsib, kui ka mingis eluolukorras, kus inimese silmad äkitselt avanuvad ja ta järsku "*leiab Jumala*".

Sakramentides jätkub Kristuse inimesekssaamine. Nii, nagu Jumala Poeg võttis kord inimeste pärast nähtava kuju, on *Tema* tegutsemine maailmas nähtav ja reaalselt kogetav nähtavates märkides: Kirikus ja selle sakramentides. Need märgid, mida sakramentides tarvitatakse – *sõna, vesi, leib, vein, õli* – on osa meie maailmast. Nõnda kasutab Jumal meie maailma asju, et nende kaudu tuua meieni lunastus.